

zahodnih regijah razvijajo dalje, je tako drastično, da si ga avtor razlaga s prilivom novega prebivalstva.

Orisom glavnih stopenj pojavljanja kovinskih posod sledi opredelitev njihove vloge v sklopu depojev. V stopnji Ha A gre predvsem za zelo fragmentirane najdbe, ki v depojih ne predstavljajo omembe vredne enote (0,08 %). Porast števila kovinskih posod v naslednjem obdobju Ha B pa dvigne tudi njihov pomen, saj je njihova ohranjenost v večini dobra in so v nekaterih primerih le poškodovane, s čimer naj bi na simbolni ravni izgubile uporabnost. Zanimivo je, da se v primerjavi s prejšnjim obdobjem skupno število kovinskih najdb zmanjša na tretjino, po drugi strani pa se število osnovnih tipov posod kot tudi njihovo absolutno število podvoji, še bolj pa potemtakem poskoči njihov delež (0,7 %). V stopnji Ha C, ki prinese prelom s tradicijo, se sicer še poveča delež kovinskih posod med depojskimi najdbami (2,8 %), a je njihovo število zaradi drastičnega upada deponiranja absolutno gledano štirikrat manjše.

V sklepnih mislih, ki jih avtor namenja gradivu, piše o številčnosti pomenov, od tehnoloških, gospodarskih, socialnih in predvsem religioznih, ki jih sočasno v sebi nosijo predmeti, ki smo jih mi poimenovali z izrazom »kovinske posode«, a tematiko tudi tokrat le nakaže.

Ker gre pri objavi v prvi vrsti za katalog, ki je namenjen bodisi iskanju primerjav določenemu predmetu ali skupini predmetov bodisi spoznavanju materialne kulture območja v določenem časovnem obdobju, bi kot uporabnik takšnega priročnika želel dobiti tudi kratek uvid v kulturno-zgodovinsko podobo obravnavanega prostora, kar mnoge podobne publikacije prinašajo. Morda bi kot pomanjkljivost označil tudi le dva objavljena konteksta, ki spremljata objavo 172 natančneje tipološko razvrščenih posod. Seveda bi bilo zaželeno, da bi avtor nekaterim nastavljenim mislim o pomembnosti in pomenu kovinskega posodja, njihove izdelave in obravnave tako v današnjem času kot nekoč v sklepu namenil nekoliko več prostora, a je osnovni namen publikacije, tj. informiranje bralca o določenem segmentu arheološkega gradiva na območju današnje Romunije, tudi brez tega nedvomno zadovoljen.

Matija ČREŠNAR

Shannon Lewis-Simpson (ur.): *Youth and age in the medieval North, The Northern World. North Europe and the Baltic c. 400-1700. A.D. Peoples, Economies and Cultures* 42. Leiden, Boston 2008. ISBN 978-90-04-17073-5, 310 str.

V zborniku o mladosti in starosti na srednjeveškem Severu so zbrani prispevki arheologov, zgodovinarjev in literarnih zgodovinarjev. Kljub na prvi pogled prostorsko zelo oddaljeni in s tradicionalnega stališča nearheološki temi se nam je knjiga zdela zanimiva za slovensko javnost, saj so v njej predstavljeni sodelovanje med vedami in primeri interpretacije grobišč, kot bi si jih želeli tudi v slovenski arheologiji.

Po kratki predstavitvi avtorjev urednica Shannon Lewis-Simpson v uvodniku spregovori o izzivih opredeljevanja mladosti in starosti na srednjeveškem Severu, ki obsega anglosaksonsko Anglijo, vikinško Britanijo, železnodobno in srednjeveško Skandinavijo, Islandijo od zavzetja (pribl. 870) do pribl. 1400. Od preostale Evrope, ki je doživela

antično obdobje, se ta prostor razlikuje v počasnem prehodu iz nepismene germanske kulture v pismeno krščansko in posledično predstavlja zmes obeh kulturnih tradicij. Tudi opredelitev "star" ali "mlad" je tako odvisna od okoliščin in ne od dejanskih let kot v klasičnih in krščanskih okoljih. Lewis-Simpsonova se sprašuje, ali sploh lahko poimenujemo posamezna obdobja odraščanja, če jih v obravnavanem obdobju ljudje sami niso poimenovali in je iz virov znano le, da je na Severu otrok odrasel nekje med 12 in 16 letom.

Pričujoči zbornik sicer nima posebnega sklepnega poglavja, vendar urednica že v uvodniku povzame in komentira glavne ugotovitve avtorjev. Za nas so najzanimivejši prvi trije prispevki, ki za ugotavljanje položaja ljudi v družbi uporabljajo arheološke vire. Ostali so zgodovinski ali literarnozgodovinski in prepoznavajo otroštvo in starost preko pisnih virov, zakonikov in sag.

Prvi prispevek Christine Lee "Forever Young: Child Burial in Anglo-Saxon England" podaja primere z anglosaksonskih grobišč in govori o tem, da pokopi otrok in odraslih z znaki bolezni ali poškodb kažejo, da so oboji potrebovali posebno zaščito za življenja in tudi po smrti, ter da so bili posledično pokopani drug ob drugem na skupnih delih grobišč. Imeli so torej očitno isti družbeni položaj, položaj članov, v veliki meri nesposobnih za delo.

V drugem prispevku Lotta Mejsholm "Construction of Early Childhood at the Syncretic Cemetery of Fjälkinge – a Case Study" opisuje švedsko grobišče Fjälkinge iz faze prehoda iz predkrščanskega obdobja v krščansko ter ugotavlja, da prdatki posodic in jantarnih jagod v otroških grobovih govorijo o otrokovem položaju v družini in družbi. Posodice za hranjenje nakazujejo predkrščanski ritual prvega hranjenja in pričajo, da je bil otrok pred smrtjo sprejet v družino, jantarni prdatki, ki se izjemoma najdejo tudi v grobovih odraslih z bolezenskimi znaki ali poškodbami, pa govorijo o želji po posebni zaščiti določene družbene skupine. Obenem usmerjenost pokopov vzhod-zahod, predvsem ko je šlo za najmlajše otroke, kaže na regulacijo obredov s prihajajočim krščanstvom, ki je pri pokopih otrok izražena močnejše kot pri pokopih odraslih.

Berit J. Sellevold v prispevku "Child Burials and Child Status in Medieval Norway" razbira pomen otrok skozi pokope na samostanskem pokopališču 12. stoletja na otoku Selja na Norveškem. Ugotavlja, da posebno prestižna lega nekaterih otroških grobov dokazuje, da so staršem otroci bili pomembni – čeprav obdobje otroštva in otroci v družbi na srednjeveškem Severu sicer nimajo posebnega pomena.

Anna Hansen v članku "Fosterage and Dependency in Medieval Iceland and its Significance in Gísla saga" govori o varuhih in skrbnikih ter različnih položajih otrok na srednjeveški Islandiji in raziskuje kognitivni, funkcionalni in družbeni razvoj otroka po sagi Gísla v primerjavi z zakoniki in tako imenovanimi družinskimi sagami.

Bernardine McCreech v prispevku "The Birth, Childhood and Adolescence of the Early Icelandic Bishops" piše o tem, kako je otroštvo prikazano v tako imenovanih škofovskih sagah, in poskuša ugotoviti, ali so se opisi otroštva v sagah razvili iz islandske tradicije ali tujih evropskih vzorov.

Joanna A. Skórzewska v članku "Sveinn einn fell í sýruker": Medieval Icelandic Children in Vernacular Miracle stories" govori o tem, da so v zgodbah o čudežih,

povezanih s škofi, otroci prikazani kot ranljivi in potrebni posredovanja svetnikov, kar posredno sporoča, da sta skrb in ljubezen staršev do otrok primerni.

Nic Perciwall v članku "Teenage Angst: The Structures and Boundaries of Adolescence in Twelfth- and Thirteenth-Century Iceland" opisuje najstniško obdobje moških na Islandiji glede na sago Grágās in tako imenovane sodobne sage (contemporary sagas, samtíðarsögur).

Carolyne Larrington v prispevku "Awkward Adolescents: Male Maturation in Norse Literature" razmišlja o očetih in najstniških sinovih v času odraščanja v sagah in poudarja povezave z moderno psihologijo, problemi identitete, samostojnosti in dosežkov.

Philadelphia Ricketts v članku "Spoiling them Rotten?: Grandmothers and Familial Identity in Twelfth- and Thirteenth-Century Iceland" govori o pomenu babic in odnosu babice-vnuki na Islandiji v 12. in 13. stoletju. Raziskuje vlogo starejših pri vzgoji otrok in ugotavlja, da so bile trigeneracijske družine redke in da so bili pri vzgoji otrok glavni starši.

Jordi Sánchez-Martí v prispevku "Age Matters in Old English Literature" piše o tako imenovanih sodobnih sagah, pisanih kmalu po 13. stoletju, ki so zaradi bližine opisanim dogodkom pogosto upoštevané le kot historični in ne literarni vir. Poudarja pomen obdobja odraslosti, ko je človek polno sposoben, ne več otrok in ne še star.

Jon Vidar Sigurdsson v svojem članku "Becoming 'Old', Ageism and Taking Care of the Elderly in Iceland c. 900–1300" piše o skrbi za ostarele ter poudarja, da so sage negativno naravnane do starosti. Ko ljudje namreč ne morejo več opravljati dela, postanejo družbi v breme.

Shannon Lewis-Simpson v svojem prispevku "Old Age in Viking-Age Britain" poudarja, da je družba vikinške Britanije staro moško telo zasmehovala in da je bilo pomembno, da moški kljub letom še vedno ostajajo aktivni in na neki način za družbo uporabni.

Ármann Jakobsson v članku "The Patriarch: Myth and Reality" razbira iz islandskih družinskih sag, da so patriarhi lahko ohranili oblast dolgo v starost, če so bili še dovolj sposobni.

Yelena Sesselja Helgadóttir Yershova pa v prispevku "Egill Skalla-Grímsson: a Viking poet as a Child and an Old Man" opisuje, kako lahko iz pesnitev razberemo značilnosti razvoja avtorja v mladosti in starosti in sledimo odraščanju in staranju posameznika.

Skupen sklep vseh avtorjev je, da sta pojma otroštvo in starost opredeljena z zmožnostjo aktivnega dela in delovanja v družbi in da otroci in stari potrebujejo posebno zaščito ostalih članov družbe, v kateri sicer nimajo več vloge, vendar so cenjeni kot posamezniki.

Za slovenskega bralca je knjiga zanimiva kot uspešen prikaz sodelovanja arheologije in zgodovine. Videti je, da vedi ne tekmujeta, marveč se vsaka loteva tematike na podlagi svoje vrste virov. Arheologija preučuje otroštvo in mladost posredno, preko odnosa družbe do umrlih, prepoznavnega iz materialnih ostankov, zgodovina pa v sagah in drugih pisnih virih išče odsev odnosa do otrok, odraščajočih in ostarelih skozi oči odraslih. Vsaka veda tako piše svojo zgodbo preteklosti. Ni ju mogoče neposredno primerjati, vendar v srečnih primerih, katerih eden je tudi ta zbornik, vodita do primerljivih sklepov.

Tina MILAVEC

Bibliographia archaeologica Slovenica selecta

1. OBJAVE SLOVENSКИH AVTORJEV V TUJEM TISKU 2008 PUBLICATIONS BY SLOVENIAN AUTHORS ABROAD 2008

Predkovinske dobe / Stone Ages

Andrič, M., B. Kroflič, M. J. Toman, N. Ogrinc, T. Dolenec, M. Dobnikar, B. Čermelj, Late Quaternary vegetation and hydrological change at Ljubljansko barje (Slovenia). – *Palaeogeography, palaeoclimatology, palaeoecology* 1/2, 2008, 150–165.

Bernardini, F., A. Alberti, G. Demarchi, E. Montagnari Kokelj, F. Princivalle, A. Velušček, An archaeometric study of the prehistoric polished stone tools from the Ljubljanica River (Slovenia). – *Atti della Società per la preistoria e protostoria della regione Friuli-Venezia Giulia* 16, 2008, 53–73.

Mlekuž, D., M. Budja, R. Payton, C. Bonsall, »Mind the gap«: Caves, radiocarbon sequences, and the Meso-

lithic-Neolithic transition in Europe - lessons from the Mala Triglavca rockshelter site. – *Geoarchaeology* 23/3, 2008, 398–416.

Kovinske dobe / Metal Ages

Božič, D., Fibule di tipo Nova vas. – V / In: *Fibule antiche del Friuli*, Cataloghi e monografie archeologiche dei Civici musei di Udine 9 (Roma 2008) 19–21.

Gaspari, A., Bronze sword of the Arco type from the Sava river near Gornje Pijavško (Posavje, Slovenia). – V / In: *Proceedings of the 13th annual meeting of the European Association of Archaeologists* (Zagreb 2008) 267–280.

Guštin, M., I Taurisci: un popolo celtico tra l'Adriatico e la Pannonia. – V / In: *Taurini sul confine* (Torino 2008) 21–31.

Hänsel, B., B. Teržan, K. Mihovilić, Rezultati 10-godišnjeg istraživanja Monkodonje. – V / In: *I. porečki susret arheologa: rezultati arheoloških istraživanja na području Istre* (Poreč 2008) 17–24.